

Христиан паломниктер ле эмдиги туристтер керегинде

«Паломник» деп сөс эски орус «пальмовник» ле латин palmarius (пальманын сабын тудунып алган кижиге) деп сөстөрдөн бүткөн. Мынайда озогыда кудайзак, Агару Жерге барып жаткан улусты адайтандар.

Пасха тушта Иерусалимде болор күүндү улус эртеден келип, Страстной жетикүнди бу Агару калада өткүрөтөндөр. Бу жетикүннин алдындагы амыралта күн Кудайдын Иерусалимге киргенин эске алынган байрам. Онын учун оны Неделя ваий, ол эмезе – Вербное воскресенье деп адап жадылар. Бу күнде пальманын сабалактарын тудунып алган улус Иерусалимнин стенизи жаар Крест жүрүшкө баратан. Оной ло, пальманын сабалактарыла Иерусалимнин улузы 2 мун жыл мынан озо Кудайды уткуган болгон.

Кудайзак улус, жанар тушта, бу пальмалардын саптарын алып алатандар. Кийининде паломниктер деп, жаңыс ла Иерусалимге барган улусты эмес, же өскө дө христиандардын агару жерлерине барып жаткан улусты адайтандар.

Паломник жоруктын түүкизи

Паломник жоруктын түүкизи озогыдан бери келген. Керек десе, 10-чы да чактарда ол канча жүсжылдык болуп калган жорук болгон. Церкпе башталганынан ла ала кудайзак улустын жүрүми Иисус Христостын, Онын Агару Энезинин, агару апостолдордын ла шыралаачылардын жүрүмиле тудуш болгон. Бу баштапкы христиандардын байлап жүргөн жерлерин удабай ла христиан агарулар деп адап баштагандар.

325-чи жылда Улу Константин деп император агару жерлерге Кудайдын байзындарын тутсын деп жакару берген: Аргадаачы туулган жерде – Вифлеемде, Каан Кудайдын межиги – куй таштын үстүнде – Иерусалимде. Палестинанын жерин десе, ол Агару Жер деп жарлап ийген.

Орус Чын Кудайдагы Церкпе бойынын кудайзак улузын паломник жорукка кычырып та турза, же христиан агаруларга келген туристтерди де ол тоомжылу көрөт.

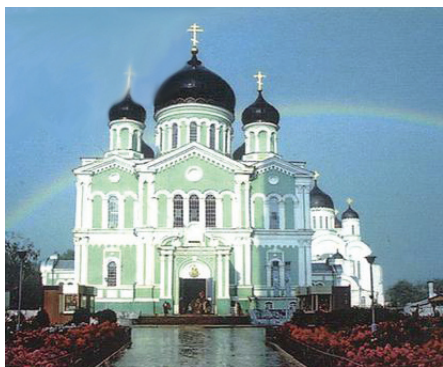
Орус чын Кудайлулардын паломник жоругунын төзи жебрен Россияда христиан жүрүм таркаганынан ала, айдарда, 9-чы – 10-чы чактардан башталат. Онойдо, ол бир муннан ажып калган. Церкпенин адаларынын иштеринде бу жорукчылар «странниктер» деп адаладылар. Олорго атташ сөстөр – бажырганы, Кудайга мүргүгени. Странник ол өскө керектерин таштап, ар жүрүмин агару жерлерге барып өткүрип турган кижиге. Кудайга мүргүүчилер десе, бир-бир агару жерге барып келеле, ойто бойынын алдындагы жүрүмиле жүредилер.

19-чы чактын учунда – 20-чи чактын бажында орус паломниктер Агару Жер жаар анчадала көп баратандар. Ол тушта Россияда «поклонник» деп сөс таркаган. Бу сөстин учуры агару жерлерге барып, бажырганында. Кичинектен Россия бойынын паломник төс жерлерин ачып баштаган. Паломник жорукка барып жаткан улус епархиянын архиерейинен, ол эмезе бойынын көгүс башкаручызынан жөп алар учурлу.

Паломник жорук турист жоруктан аныланып жат.

Турист жорукчылар агару жерлердин түүкизиле, агарулардын жүрүмиле, архитектурала, церкпенин кеендик искусствозыла таньжып жат. Онын учун, экскурсиялар турист жоруктын төс бөлүгиге.

Паломник жорукта десе, экскурсия жүккө болушчы, төс эмес бөлүк. Мында эн

ле керектүзи – мүргүү, абысташ ла агаруларга бажырганы.

Чын Кудайлуларга паломник жорук – бу кудайзак кижинин жүрүмунин бөлүги. Паломник жорукчыга обрядтардын тыш жаны эмес, же кижинин жүрегинде, ичиндеги жаньрыш баалу. Паломник жорукка барып жаткан кизи анылу ээжилер тудуп, оморды буспас учурлу, темдектезе, Дивеево барып жаткан улустын ээжилери мындый:

1-кы жастыра. «Жолдо куучындашканы – килинчек эмес»

Автобуска отурала, бис, табыштанып, жаныбыстагы улусла куучындажып жадыбыс. Аргалу болзогор, онойтпой тудуныгар. Жорукта слерге эн ле керектүзи – жүрегигерди жакшылыкту, жалакай күүнге бура жууктадып алары, онон башка, неге барып жатканыгарды жазап ондобозыгар. Жоруктап жүрген паломникке жолдо 3 неме керек:

1. Мүргүгер. Же, жүк ле мүргүүнун учурин ондоп турганыгарча. Аарый бергенигерди сессегер, ол эмезе, мүргүүнун учурин ондобой барган болзогор, көзигерди жунуп, уйуктаарга албаданыгар. Дивееводо слер ас уйуктаарыгар, ижигер дезе, көп болор, онын учун күч слерге керек болор.

2. Жолдогы калас куучыннан качып туругар. Паломник – турист эмес, онын учун, онын күүн санаазы, эткен кереги анылу болор учурлу. «Жолдогы керсү калыраш» белеттенбеген паломниктин күүн-санаазын булгап салар аргалу, оны жолдо ундубагар. Онын учун, унчукпас аргагар бар болзо, унчукпагар.

3. Жоруктаар алдында бойыгарга элден озо, сурак беригер: «Мен Дивеево жаар ненин учун барып жадым, ондо меге не керек?» Нени-нени сурайын деп пе? Айса быйан айдарга ба? Жоп алайын деп пе? Жазыларга ба? Баштапкы өйдө бойыгардын алдыгарга жаньс ла сурак тургуссагар жакшы, ол сурак слердин жоругыгардын төс амадузы болор учурлу. (Онон башка Слер аайы-бажы жок башка-башка керектерге жайылып, аайланбай барарыгар).

2-чи жастыра. «Серафим ол кем, мен эртен билип аларым...»

Дивеево жаар баштапкы катап брааткан болзогор, преподобный Серафимнин ат нерелү жүрүми керегинде кычырарга өй жетпей калган болзо, группагардын жаанына барып, оны Серафим адай керегинде куучындап берзин деп сурагар. Слердин сурагыгар кару жок артпас.

Куучын угар тушта жүрегигерди жакшылыкту күүн санаага ууландыргар. Серафим Саровскийдин жүрүми ару ла кайкамчылу, слерге ол түрген жарай берер, слер ого бүдүп, оны сүүй береригер.

Ого айылдап келгелекте, жолдо «бойыгарды агаруга жууктадып, оныла тудуш кирези бодоорго албадангар», ол тушта ол слерди лаптап угуп, уткуур.

3-чи жастыра. «этти – сумкага, сигаретти – карманга...»

Дивеево барар алдында жетикүнде пост тутпаган болзогор, эмди

тудыгар: јолдо эттү, сүттү курсак јибегер, танкы тарпагар. Тойу карын көгүс ишке чаптык эдип јат.

Јенил курсак, маала аш, алама јигер. Сумкагарга толтура эт салып алган болзогор, автобуска отургалакта чыгарып, артыргызып салыгар, јиир күүнигер келбезин.

Јолдо пиво ичпегер, танкылабагар, эринигерди, көзигерди будубагар. Дивееводо слердин бүдүжигер кемге де керек јок, онын учун айылыгарга келгенче чыдашкар. Коомой кылыктарды биле-тура кылынбай, бойыгарга оны «Преподобный Серафим учун чеберленип турум, деп јартагар» (ол база танкы тыртпайтан, эт јибейтен ле, кыйалта јогынан, эрдин будубайтан болгон..).

4-чи јастыра. «Болып албас болбойым...»

Серафимнин кара суузына келген улустаң сүре ле: «Ой, суу соок, 3 катап ого кирип болбос болбойым, ого үзеери «бажымла» деп сөстөр угадыбыс.

Кижинин санаазы тирү, онын учун ондый сөстөрдү чыгара айдарга јарабас! Ол тушта болып ийеригер.

Слердин барып јаткан кара суу јаан эм, керек десе айдары јок тын ооруларды јазып салат, онын учун ого ак јарыктын башка башка талаларынан улус келип јат. Слердин ого барар аргагар бары - бу кайкамчылу неме!

Бир канча тузалу јартамал

1. Эжинер башта группанын јаанын канайда эжинерин јартап берзин деп сурагар, колды канайда чын салар, нени айдар.

2. Суунан чыгар башта слерге кем-кем колын берзин деп куучындажып алыгар - ненин учун десе, ол суунан кижиге кезикте санаазын ычкынып салган чыгат.

3. Агару кара суунун јанында Преподобный Серафимнин иконазы бар. Эжинерден озо ого јууктап, адайла «шмырашкар». Онон күч ле чыдамал сурагар.

Сууга кирер алдында: «Каан Кудайым!, болужынды бергин!» (ол эмесе: «Серафим адай, болушкын!») - деп айдынала онон сууга киригер. Слердин јүрегигер чачыгарды чыктаарга коркуула эмес, јазылыштын кайкалыла толу болор учурлу,

4. Сууга тал ортогорго јетире киреле, аланзып турбагар, онон тын тоңорыгар - тын тудунып, капшай ла чөңгөр! Баштапкы катап, тынжыгар буулар, је ол кем јок, онон кем де өлбөгөн, слер де өлбөзигер. База катап айдып јадым, суунан чыгып јатсагар кем кем слерге колын берзин.

5. Эжинген кийининде, 3 минуттын бажында слердин эди-каныгар изип келер. Слерге соок эмес, изү ле сүүнчилү/

Тынзынчак, чимеркек улуска мындый эжиниш анчадала тузалу, бойымнан билерим.

5-чи јастыра. «Меге ончозы ылтам ла керек»

Тегинде, эн ле көп јүгүриш көп улусту Дивееводогы монастарьга једип барза, башталат.

Эн ле күчи мында нени-нени, слердин санаагар аайынча, јастыра эдип турган улусты јамандап, ары бери јүгүрбези. Мындагы улус слер ле чилеп, башка башка калалардан келген улус... Бу бир канча тузалу ээжи.

1. Үч очередьке бир уунда турбагар (бирүзин Серафимнин мощизине, экинчизин свеча садып аларга, үчинчизин - экскурсияга), јүрек күүнигерди былгап саларыгар. Озо баштап свеча алып, запискалар беригер, онын

кийининде мошилерге жууктаарга очередьке туругар. Ол тушта слер – «Мен мында тургам» – деп ары бери жүгүрбезигер.

2. Озолонгон эске алыныш запискаларды (Су кадык керегинде – о здравии, (божоп калган улус керегинде, – об упокоении) белеттеп салбаган болзогор, жолдо, Дивеево барып жадала белеттеп алыгар. Ол тушта жууктарыгарды ончозын ундубай, эске алынарга ой эмеш көп болор. Запискаларды храмнын жанына чийзе, көп улустын табыжына кемди-кемди эске алынарга ундуп саларыгар.

3. Бойыгардын адыгардан Преподобный Серафимге быян айдып (благодарственный) молебен берзегер, жакшы болор – бу слердин Агару карганакка жетирген быяныгар болор.

4. Айылдагы улуска апарарга турган сувенирлерди жанар күн алза торт. Дивееводо, преподобный Серафим улуска ончо керектерин бүдүрүп аларга кыйалта жогынан болужып жат.

6-чы жастыра. «Стахановщина туза экелбейт»

Көп улус Дивееводо, канча ла кирези көп керек эдип, көп свеча алза, көп жазылыш сууларга кирзе, үстүнөн көп жакшылык алар деп бодоп жадылар.

Мен Дивееводо бир уул жазылыш сууга 3 катап киреринин ордына он катап киргенин көргөм, бир үй кижидезе, Муромдогы храмда иконаларды ылгаштырбай, ончозын (олордын аразында Коркушту суд көргүзүп салган, тал ортозында көрмөс журап салган журукты катый ла) окшогон. Учү-түбинде уул жанып браадала, жолой чичкирип баштаган, көп икона окшогон үй кижидезе, алдачыла окшошконун угала, айылына санааркап калган жанган.

Свечанын көбин алып, көп бажырып, ол эмезе иконалар окшоп жүгүрбей, бойыгардын билер иконаларга, жүрегигерге жуук мүргүүлерле жууктагар.

Учында эже сыйындар ла карындаштар, слерге мындый неме айдып берейин, айса болзо, ол слерге керек болор.

Дивееводогы причастие алынганы ла жаманын күжүренгени

Дивееводогы причастие ле исповедь кыйалта жогынан ла болотон жажыт эмес (же болзо – жакшы) – деп, меге Москванын абыстары айткан.

Дивеевого амыралта күндерде анчадала көп улус келип турганын бодозо, исповедь ле причастие слер бойыгардын үренип калган калагарга да алынзагар килинчек болбос. (Ол эмезе, Дивееводо жүккеле килинчектерден күжүренип, причастие жанып барала алынзагар да кем жок).

Ого үзеери, Дивееводо алдынан бери абыстар жетпей жат. Онын учун, амыралта ла байрам күндерде 4-5 абыс ончо күжүренерге, причастие алынарга турган улусты божодып болбос. Улус көп тө болзо, адай абыстар мындагы монастырьдын монахиняларын очередь жок өткүрүп жат. Айдарда, слердин амыралта күндерде килинчек күжүренеригер, причастие алынарыгар күч болор.

Же, кыйалта жогынан Дивееводо килинчектен күжүренерге, причастие алынарга турган болзогор, (айдарда, слер пост тутканыгар, эртен энир мүргүгенигер, калганчы өйдө сүнеегерди килинчектен арутап, тарынбай, улус жамандабай, коомой кылыктардан тудунганыгар). Эмди, коркушту көп улусту, тинчүде, кыстальшта, 2-3 сааттан ас эмес абысташта (службада) турарга белен болыгар. Жүрегигер, ол эмезе будыгар оору болзо, санангар, карманыгарга түрген болушкадый эм салып алыгар.

Ончо улуска килинчектерин айдынарга чаптык этпеске, узак турум, деп ачынып тарынбай, эртеден, санаагарда, исповедьте (күжүриниште) нени айдарга турганыгарды жазап сананып алыгар. Кыйалта жогынан калас куучыннан мүргүү артык! Мүргүүге келеле, клироско жууктада, ол эмезе Храмын (Кудайдын өргөөзинин) он жанына турзагар жакшы - ондо, сүре ле, слердин жаманыгар алынганьгарды уккадый адай болот. Слер исповедьти жазап ондоголок христианин болзогор, менин айтканымды лаптап угыгар...

Жаманын айдынган кижини, абыска эткен килинчектеринин тоозын эмес, чын жастыразын ондоп турганын, түзелер күүни барын, жүрегинин сызын экелер учурлу. Бойынын килинчектерин билгени - бу жаманын алынгань эмес. Онын учун, исповедьтин учуры жаныс ла килинчектер тоологоньнда эмес, же оларды катап ондоп, ойто онойтпозым деп сананганьнда.

Килинчектерди 7 жаштан ала алынып баштаар керек (билер улус шак бу килинчектерди бис керекке албай каладыбыс, - деп айдыжып жат).

Бу ижигерди бир эмеш женилтерге чаазынга ончо айдарга сананган коомой керектеригерди, санаагарды, чийип алзагар жакшы. Тегин ле «тынзыныш» деп сөс чийбей, кажы тушта, кандый учурал болгон, эске алынар керек. Онойдо ок, исповедьте «менин өбөгөним аркычы, уулым - Кудайга бүтпей жат...» - деп, бойынын жууктарынын жамандаарга жарабас. Духовниктин алдына турала, төгүнденип, уйалаачы болбой, чын ла килинчектерден жескинип, ойто такып онойтпоско кичеенип турзагар, ол тушта слердин күжүринежигердин бүткени, Кудайга жеткени - бу. Онын учун «жолдын женилин бедиребегер»

Канавкала базарга турган болзогор, абыстан озо четка садып аларга жөп сурап алыгар - олар слерге мүргүүнин тоозын билерге болужар. (Канавка керегинде» оной ары көригер).

Агару Преподобный Серафимнин мощизи

Дивеево жаар амыралта күн брааткан болзогор, Преподобный Серафимнин мощизине жаан очередь болор. Учына туруп алала, церкпенин лавкаларын эбирбегер. Серафим Адайдын мощизине жууктаарга очередьке туруп алала, КАЛЫРАБАЙ, молитвослов кычырза торт, Серафимге Акафист кычырзар оной торт болор. Акафистти мындагы лавкалардан садып аларга жараар.

Бойыгардын куучыныгарла слер өскө улуска мүргүүрге чаптык эдип турганыгарды ундубагар, ого үзеери, бойыгарга да күч болор.

Мощинин жанында нени эдерге турганыгар керегинде сананып көригер: нени де сураар ба, айса, тегин быян айдарга ба? (бу жакшы, же каа-жаада).

Кандый да болзо, бек сананып алыгар, ондо, межиктин жанында слерде бир минуттан көп ой болбос! Преподобный Серафимнин межигине слерге анчадала баалу немегерди

тийгизерге жараар: Серафим, ого тийдирген ончо немелерди кайрлап, алкап жат, деп улус бүдүп жат.

Канавка

Канавкала барып јаткан кижы «Богородица Дева, радуйся!» - деп 150 катап айдар учурлу дежет. Мында эн ле кўч неме – база кайдаар да барарга тўргендебей, мўргўўни сананып кычырары, Канавкага кирерден озо, узун четка садып алгар (оны мындагы лавкаларда садып јат) – ол тушта мўргўўгерди толоорго эптў болор. Јаныс ла, озо абыстан четка садып аларга јоп сураарга ундубагар!

Канавканын тобрагы – эм. Онын учун, онон бир ууш тобрак айылыгарга алып алзагар јакшы. Озодон целлофан пакет алып алгар. Тобракты Канавканын учында алыгар, онотийин белеттеп салган јерде, слер оны ондо кыйалта јогынан кўрўп ийеригер. Канавканы өскө јерден каспагар, ол јарабас.

Муром керегинде

Кайра барар тушта, Слер тўште Муром ажыра барарыгар – кайкамчылу тўўкилў, суунын јанында је ле деген Илья Муромец кезерлў кичинек орус кала.

Слерди кыйалта јогынан мындагы храмдар керегинде куучындап, ологго кийдирер. Аначадала, биленин эн јаан болушчылары, агару Петр ле Февроньянын – мощизине ајару эдигер. Билегерде кандый бир келишпестер бар болзо, шак бу агаруларга баштаныгар. Олордын мошилеры Ый улустын монастыринде.

Слер нени эдеригер, билбезим, је мен бир сааттын туркунына ончо мындагы не барын кўрўп ийерге турган группанан айрылала, Петр ле Февроньяга «айылдап» барып јадым. Мощинин јанында мўргўў изў болзын, тўргендебей очередыке туруп, запискалар берерге, бу агаруларга Акафист кычырарга, слерде көп ой болор учурлу.

Айдарда, бойыгар талдагар – Муромдогы ончо ло агару јерлерле јўгўрер бе, айса «тўргендебей, сананып, токтоп туруп» ончо билелердин бўркўўчилеринин мощизине бажырар ба.

Адакы учында.

Дивееводо 4 катап бололо, мен мындый неме ондодым: бого бир катап келген кижы мындагызын ОНЧОЗЫН кўрўп болбос. Айса болзо, ол керек те јок. Бу јорукты бойыгардын сўнеегердин сўўнчизи эдип алгар. Ондый болзын деп, мен ар јўрегимнен слерге кўўнзеп турум:

- јолдо капшайлабагар
- јууктарыгарды јамандабагар
- тегин куучынданбагар
- ончоны тургуза ла эдерге јўткўбегер
- јоругыгардын тос амадузын ундубагар

Дивееводо сананып алган амадугарга јединерге, Кудај слерге болушсын!

Слерди сўўген Татьяна деп паломница

Чийилте Храмнын башкаручы абызынын јобиле белеттелген

